

marcalinapló

*„Ébredj, hazám,
mert ha most nem ébredsz,
Soha többé nem lesz ébredésed”*

Petőfi Sándor

„A MAGYAR NÉP ZIVATAROS SZÁZADAIBÓL”

Anno 1823to Baptisati in Ecclesia Evang. A. C. ad. Kis-Körösi. 127.
per Michaelem Martinij et Josephum Tebenstij. V. D. M. Locales.

Num. quod.	Data.	Nomen Infantis.	Nomen et Cognomen Parentum.	Nomen et Cognomen Susceptorum et Testium.
Mense Januario.				
1.	1.	Alexander.	Stephanus Petrovics Maria Krupj. <i>latta: Hrbau Mihály, 1808.</i>	Lux. Nob: Juvene, Carolo Martinij cum Sone Sua Ludovica. Nob: Samale Dinga. cum Cons: Eva. Joh: Vician, Sra Kovattaj
2.	2.	Susanna.	Paulus Hottko Susanna Gyurik.	Lux: Johanne Hottkos. cum Cons: Maria Michaile Turson. cum Cons: Helena.
3.	2.	Andreas.	Porgius Tombar Susanna Feldinstij.	Lux: Paulo Videt cum Cons: Maria. Elisabetha Kerskemigki, Elisabetha Leyindi.
4.	4.	Paulus.	Paulus Szabo Susanna Tertözi	Lux: Johanne Puznik, Anna Uiberstki Susanna Mehtko, Petharua Szentgyörstki.

Az újszülött Alexander Petrovics keresztelési bejegyzése a Kiskörösi Evangélikus Egyházközség keresztelési anyakönyvében (IV. kötet /1814–1838/, 127. oldal)

Ha esetleg a családban addig nem esett volna róla szó, legkésőbb az óvodában minden kisgyerek hallani fog március tizenötödikéről. Az emlékművek talapzatához kitűzik nemzetiszín kis papírzászlócskáikat, talán a kokárdát is kabátjaikra. Később, már iskolásként nemcsak megünneplik, hanem meg is tanulják, mi minden történt a szemerkélő esőben Pest-Budán ezen a jeles napon, az Úr 1848. esztendejében: Pilvax, Landerer és Heckenast, Táncsics Mihály. Bánk bán a Nemzeti Színházban. Jókai és Vasvári, Irinyi és Rottenbiller Lipót, Bulyovszky és Nyáry Pál. De még az is, aki diákkorában ötösrre felelt ebből, mire felnő, felét elfelejti. A nevek többségét pláne sebesen koptatja ki magából a tompuló emlékezet.

Nem így Petőfiét.

Mert Petőfi neve úgy összeforrt március idusával, hogy közel-távol nem találni olyan magyar embert, aki ne tudna valamit az ő szerepéről a forradalomban. Nemcsak azért, mert mindenhol ott volt, ahol valami is történt,

vagy éppen ő maga volt a történés, hanem azért is, mert megkérdőjelezhetetlen hazafisága, tiszta szándéka úgy egygyé forrasztotta a felkelő néppel, hogy annak szószólójává és mintegy jelképévé is vált.

Magától értetődő volt tehát, hogy amikor elérkezett az a lélekemelő pillanat, hogy az 1848. évi V. törvénycikk „az országgyűlési követeknek népképviselői alapján” történő választásáról rendelkezett, ő is jelölteti magát követnek /képviselőnek/, mégpedig a Kiskun választókerületben.

Ki másnak volna ott a helye, ha nem neki?

De nem eszik olyan forrón a kását.

Pest az Pest, a Kiskunság meg a Kiskunság. Ki vannak ott már régen osztva a szerepek, jól elvannak az urak egymás között. Egyiküknek se hiányzik, hogy változások szele kavarja fel az állóvizet. Minden úgy jó, ahogy van - nekik biztosan.

Hatalmuk elvesztésének réme egységbe rántja a „kaputosokat”, jut pénz rá bőven, elég dörzsöltek is hozzá, hogy nekiálljanak maguk alá gyűrni azt a Pestről szalasztott nyeretlen kétévest - részben a szabályok ügyes csúrés-csavarásával, részben a szerencsétlen, tájékozatlan nép felhasználásával, akiknek fogalmuk sincs róla, mi folyik a színpalak mögött. Nagy Károly, Petőfi ellenfele, a környéken jól ismert, tekintélyes család sarja, Kiskunlacháza főjegyzője. Elég nagy a vesztenivalója és a félnivalója is egyúttal, már előre gondoskodni kell hát róla, hogy megfelelő irányba lejtse a pálya. Kettejükön kívül támad is mindjárt hat másik jelölt, akik aztán a megfelelő pillanatban csodálatos módon „visszalépnek”. A választás tisztaságára felügyelő bírónak pedig azt a kunszentmártoni illetőségű Virágh Dénest nevezik ki, aki maga is jelölt, és mit tesz Isten, ő is vissza fog lépni, amikor kell. Ja és maga Nagy Károly kap megbízást, hogy irányítsa a választók összeírását, azaz ő dönti el, ki szavazhat, ki nem. Virágh uram biztosítja is mindjárt az egyenlő feltételeket: Megtiltja Petőfinek, hogy megcáfolja az őt ért rágalmat, a jegyzőkönyvből pedig „kifelejt” a nevét. Tekintve, hogy a költő minden előzetes tapasztalat híján tévedt a politika ingoványos talajára, maga se szerzett sok hívet magának kampányával. Ahelyett, hogy hízéssel, az önérzet dagasztásával, etetéssel-itatással, ilyen-olyan adományok osztogatásával operált volna, ilyeneket mondott:

„Már az a jó vagy rossz szokásom megvan, hogy mindig őszintén és himezés-hámozás nélkül szoktam beszélni ...A legjobb alkalom volna rá most megszerettetni magamat veletek az által, ha az egekig magasztalnálak benneteket ..hogya ti ilyen meg ilyen dicső, páratlan emberek vagytoktudom, nem esnék rosszul egyiketeknek sem ...többet megsimítanák a bajuszokat és a hajokat és azt mondanák: ejnye, mégis derék ember ez a Petőfi, tegyük meg követnek. Hanem azt koránt se várjátok, hogy én titeket magasztaljalak, mert akkor szemtelenül hazudnám ...”

Ezzel az egyenes beszéddel állt szemben az a tény, hogy Szabadszállás várospecsétjével és a bíró aláírásával látták el azt a népnek szóló levelet, amiben ez olvasható: „a fanaticus izgató Petőfinek követünkül magát feltolni akaró erénytelensége...okozá a fenyegető veszélyt ... mert Petőfi arra a kérdésre, hogy mikor leend már béke korunkban, azt felelé, hogy soha sem, míg ezen ország vissza nem száll azokra, kiké volt...a tótokra” Mániákusan ismételve szajkózzák szünet nélkül minden lehetséges fórumon - és nekik van ilyen bőven -, hogy Petőfi „republicánus” és „tót királyt akar ...”

A gyűlöletkeltéshez nagyjából elég is ennyi.

Illusztráció „Az Apostol“-hoz

Az Athenaeum 1889. évi Petőfi-kiadásából
Székely Bertalan műve

Alig telt el három hónap március tizenötödike óta, és már azt is meg lehetett etetni a néppel, hogy a Nemzeti dal írója hazaáruoló, igazából a tótok kezére akarja játszani édes hazánkat. És igen, nem tévedés, az elbutított fejekben gond nélkül megfér egymás mellett Petőfi két főbűne: köztársaságpárti és tót királyt akar.

Amikor eljön a választás ideje, a költő megérkezik Szabadszállásra. Döbentelen látja szállásadó ismerőseinek rémületét, amivel fogadják. „Az istenért, távozzék el tüstént ...majd éjjelig tartottak a kaputosok népgyűlést ön ellen, s a népet felbőszítették ...távozzék, ha kedves az élete ...” Hiába kíséreltek meg minden lehetséges józan lépést, a vége csak az lett, hogy Petőfi Sándornak és - Zoltán fiúkkal várandós - feleségének fejvesztve kellett menekülnie a lincselni vágyó felbőszült tömeg elől. Ő maga így ír a történetekről:

„Éjjel muzsikaszó és kurjongatás keltett föl álmomból ... Borral és pálinkával vették el a szegény nép esztét ...Az ivás és orditozás egész éjjel tartott ...Ekképp ment végbe a követválasztás ... Engem mint orosz spion, mint

hazaárulót agyon akart verni a magyar nép, ma június 15-kén ... ma három hónapja, hogy martius 15-dike volt, midőn első valék azok közt, kik a magyar nép szabadságáért szót emeltek. De én azért nem a népet kárhoztatom, hanem ámitóit, félrevezetőit .”

Győzött Nagy Károly, ő lett a Kiskunság követe. Azé a Kiskunságé, amelyről Petőfi így verselt:

„Testi szemeimet
Behunyom, és lelkem szemeivel nézek,
S előttem lebegnek szépen gyönyörűn az
Alföldi vidékek.”
„Hova szívem, lelkem
Mindig, mindenholn vissza-visszavágyott,
Ujra látom végre születésem földét,
A szép Kiskunságot.”

Az „eredmény” kihirdetése után a költő hívei egyenesen Deák Ferenchez fordultak a nyilvánvaló csalások sorozata miatt, személyesen kérve közbenjárását. Petőfi pedig nyílt levélben fordul választóihoz:

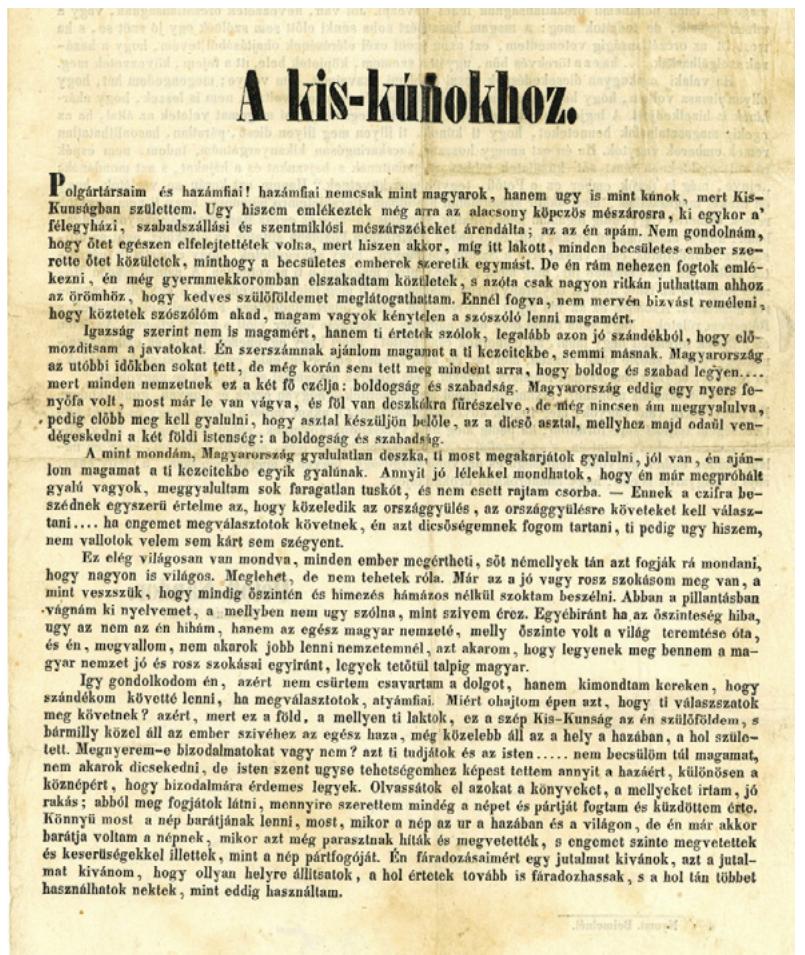
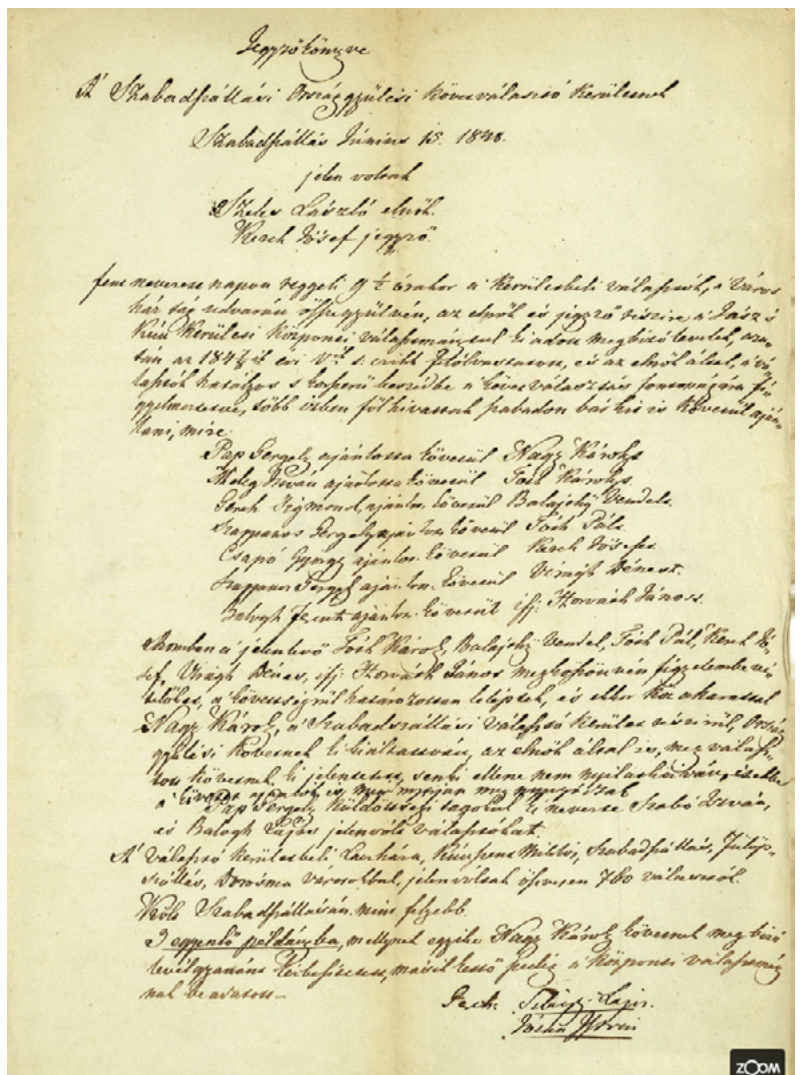
„Polgártársaim! ti ellenséges kezet emeltek rám, én baráti kezet nyujtok titeknek, követem a szentírást, mely azt mondja, aki követ hajít utánad, hajíts te vissza kenyeret ... Istenemre mondom, akkor sem haragudtam rátok, mikor engem vadállatok módjára megrohantatok, hogy széttépjetekek ... de haragszom azokra, kik annyira elámitottak benneteket, hogy ellenem fordultatok, mint ellenségetek ellen ... titeket csak sajnálni tudlak ... majd át fogjátok látni, hogy nagyot vétkeztek ... magatok ellen ... ha azok az urak, akik becstelentettek előttem, igaz útban jártak: miért nem hagytak engem szóhoz jutni?”

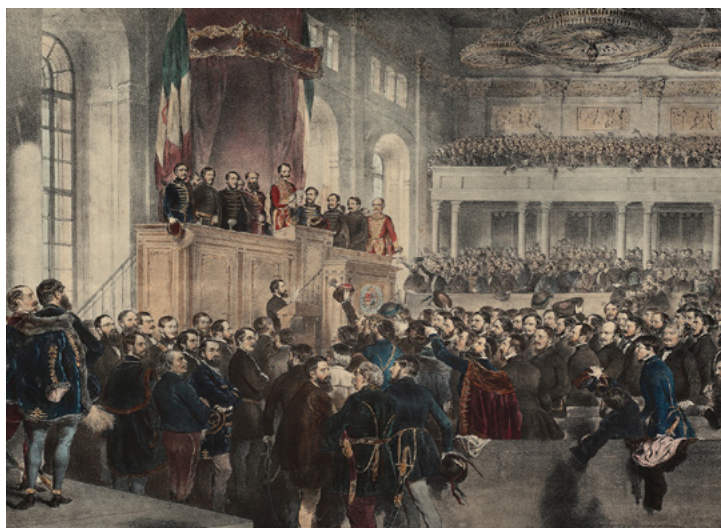
Az idő múlik közben, és elérkezik az az ünnepélyes pillanat, amikor megalakulhat az új, népképviselő útján választott országgyűlés, tagjai között Nagy Károllyal. És Petőfi nem duzzog sebeit nyilatgatva, nem acsarog és nem gyűlölködik. Személyes sérelmein felülemelkedve versben köszönti fel a honatyákat:

„Ott álltok a teremnek küszöbén,
Melyből a nemzet sorsa jön ki majd,
Megálljatok, ne lépjetekek be még,
.....
Számot vetett-e mindenik magával,
Minő dologra szánta el magát?

.....
Akit nem égő honfiérzelem
És tiszta szándék vezetett ide,
Kít a hiúság, vagy silány önérdék
Csábít e helyre, az szentségtelen
Lábbal ne lépjen e szentelt küszöbre

.....
Eredjetekek be és munkáljatok,
Legyen munkátok oly nagy, oly szerencsés,
Hogy bámultában, majd ha látni fogják,
Megálljon rajta a világ szeme.”

Az 1848-as, első népképviselői országgyűlés megnyitása a pesti Redout koncerttermében (a Pesti Vigadó elődje, 1849 májusában az osztrákok szétlőtték)

Közben Deák továbbítja a panaszt a belügyminisztériumnak, az pedig felkéri az országgyűlést a történetek kivizsgálására. Petőfi bizakodó, „azt a választást meg fogja semmisíteni az országgyűlés, mint törvénytelen” -, írja. Hívei is derűlátóak, úgy vélik, a csaló Nagy Károlyt „ebrúdon fogják kivetni a követek közül.”

A vizsgálat ténye, a mandátum elvesztésének réme Nagy Károly is tetekre sarkallja. Fizetett hirdetésben - pénz kerül rá - állítja be magát oly ártatlannak, mint a ma született bárány: a teljesen nyilvánvaló, dokumentumokkal bizonyítható tényeket is letagadja. Megteheti sajnos, honnan is tudhatnák meg az emberek az igazságot! Mivel érvei nincsenek, válogatott sértegetésekkel igyekszik pótolni annak hiányát. Milyen jupon akar a költő az ő helyére kerülni, amikor az csak egy „Pegasus farkába felkapaszkodott” „fertőbe hevert disznó”.

Az indulatok odáig fajulnak, hogy Petőfi párbajra hívja ki ellenfelét, aki mikor nyílt színen, szemtől szembe kellett volna kiállnia, ez elől persze eloldalgott. Hogy a vereségtől való félelme ne tűnjék gyavaságnak, a már többször is bevált sunyi praktikákhoz folyamodik: Egyenesen a rendőri osztály vezetőjéhez szalad védelmet kérni - azt hazudja, hogy a költő meg akarja őt gyilkolni. Mivel ez az ötlet nem jött be, azzal bújta ki a párbaj elől, hogy ő egy ilyen jelentéktelen alakhoz, mint ez a Petőfi, nem fog lealacsonyodni ...

No de mi van a hivatalos vizsgálattal? Azt magunktól is kitalálhatnánk:

Először is ügyrendi viták jönnek, értelmezni kell a szabályzatokat, olyan honatyá is van, aki úgy gondolja, „ne töltsük illjennekkel az időt, mert akkor majd mindenféle irományokkal elő állhatnának mások is.” Végre sikerül eldönteni, hogy „compromissionális” bizottságot hoznak létre, de ekkor újabb probléma adódik - vajh, hány tagból álljon az a bizottság? Legyenek hárman, vagy elég egy is?

Amire minden kisimul, és azt is kimondják, hogy az urak „a hét folyamán” lemennek a helyszínre vizsgálandó, az események rég túlhaladtak a dolgon: Megkezdődött a nemzetőrök toborzása, Petőfi hívei már bevonultak a kiskunhalasi táborba.

A szabadságharc árnyékában és egyre véresebb valóságában a vizsgálat elhal magától is.

A hatalmi harc ördögi eszközeiről, a választások olajozottan működő, körmönfont befolyásáról, az istenadta nép oly könnyű megvezetéséről szerzett keserű tapasztalatai ihlették Petőfit Az apostol című elbeszélő költeménye megírására - „Ez így van / Így mossa egyik kéz a másikat”

A folytatás közismert: a költő júliusban hősi halált hal hazájáért a segesvári csatában, a politikus mindent túlél: Nagy Károly uram szilveszterkor már békésen koccinthat családjá, elvbarátai körében a boldog új esztendőre, ami neki az is lesz.

„S ha lesz ember, ki megmarad,
El tudja e gyászdogákat
Beszélni, mint valának?

.....

S ha elbeszéli úgy, amint
Megértük ezeket mi mind:
Akad-e majd,
Ki ennyi bajt
Higgyen”

/ Petőfi Sándor /

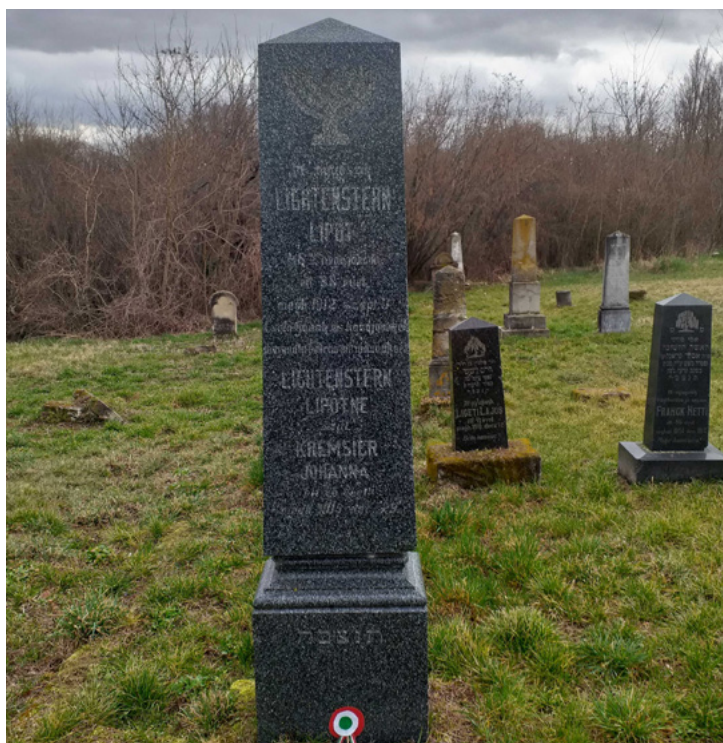
A MARCALI RÉGI IZRAELITA TEMETŐBEN NYUGVÓ KATONÁK:

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején a magyar nemzetőrséghez majd a honvédsereghez számos marcali kötődésű zsidó iparos vagy kereskedő csatlakozott.

Lengyel Rudolf síremléke (Fotó: Huszár Mihály)

Lengyel Rudolf (1803/5? – 1872) 1832-től Marcaliban élt önálló háztulajdonosként. 1848-ban már – a helyi zsidók közül egyedüliként – szerepelt a felállított marcali nemzetőrök listájában. Dédunokája Lengyel József (1896–1975) Kossuth-díjas író volt.

Lichtenstern Lipót síremléke (Fotó: Samuné Bogyó Hajnalka)

Lichtenstern Lipót kereskedő (1824 – 1912) 1848-ban diákként az osztrák fővárosban tanult. A bécsi forradalom napjaiban a Kossuth Lajos által elmondott beszéd hatására csatlakozott a magyar ügyhöz. „Kossuth Lajos (...) bizony olyan jól beszélt a német nyelvet, hogy 1848-ban Bécsben tartott beszédére 200 német ajkú diák (atyám is köztük, egy szót sem tudva magyarul) lejöttek Magyarország szabadságáért harcolni.” – írta róla a fia, Lichtenstern Miksa. Lichtenstern Lipót ezek alapján akár a bécsi légió tagja is lehetett. 1901-ben honvéd hadnagyként hivatkoztak rá, míg az 1912-es halotti gyászjelentésében 1848-as honvéd főhadnagyként írtak róla.

MARCALI ÚJ IZRAELITA TEMETŐJÉBEN NYUGSZIK:

Az 1850-es és 1860-as években a nyugat-magyarországi határszélelről érkező és letelepedő zsidó iparosok és kereskedők között egy másik '48-as múlttal rendelkező személy nevét is meg kell említenünk.

Kohn Lázár síremléke (Fotó: Huszár Mihály)

Kohn Lázár (1827–1915) nem marcali születésű, de itt élő „magánzó” volt, aki „több mint félévszázadig hordta vállában a német ólomgolyóbist, amelyet Budavár ostrománál kapott.” – írták róla egy újságcikkben.

A NAGYGOMBAI TEMETŐBEN TEMETTÉK EL:

Gróf Forgách Antal portréja (Marcali Múzeum gyűjteménye, digitális munka: Ilácsa József)

Gróf Forgách Antal (1818–1899) a marcali járás egyik alszolgabírójaként dolgozott 1846-ig. Az 1848-as márciusi forradalmat követően a május 25-én összeírt, országgyűlési szavazattal rendelkező 16 mágnás között az édesapjával együtt szerepelt a neve. Azt jelenleg nem tudjuk, hogy az országgyűlésen részt vettek-e. 1848 májusában, Marcaliban 219, Nagygombán 27 és Kisgombán 9 összeírt, összesen 255 főnyi nemzetőr között is megtaláljuk a nevét: „Gróf Forgách Antal 32 éves, földbirtokos, lovasnemzetőr.” A honvédseregben a 4. Sándor huszárezredben december 2-án hadnaggyá léptették elő, majd parancsörtiszt volt Perczel Mór tábornok mellett. 1849. január 16-ától főhadnagyként és parancsörtisztként a 13. Hunyadi huszárezred állományában szolgált. 1849 májusában szerelt le, élete hátralévő részét Marcaliban töltötte. 1899-es halálát követően a nagygombai temetőben temették el, ám a 20. század elején exhumálták, és a Keszthelyen kialakított családi kriptában helyezték el földi maradványait. *Huszár Mihály történész-főmuzeológus*

NEM ENGEDÜNK A NEGYVENNYOLC BÓL

A szabadságharc bukása és az azt követő megtorlás megbénította ugyan a nemzetet, ám március tizenötödike a lelkekben változatlan erővel élt tovább.

Az első megemlékezésnek azt a néma tüntetést tekinthetjük, amelyik Vörösmarty Mihály temetéséhez kapcsolódik. 1855-ben húszezer ember kísért a koporsót a Kerepesi temetőbe, és mindenki - a titkosrendőrség is - tudta, hogy ez miféle demonstráció, a nagy költőnek kijáró tiszteletadason túl. /Ez a húszezer óriási szám: Pest- Budának abban az évben összesen 186 496 lakosa volt a csecsemőktől az aggastyánokig./

Az első nyilvánosan is felvállalt kis ünnepség, pár szál virág elhelyezésével a Kerepesi temetőben 1860-ban történt. A résztvevőkre azonban tüzet nyitottak, halálos áldozat is volt: Forinyák Géza jurátus.

A kiegyezés után is még harminc évet kellett várni rá, hogy hivatalosan is szabadjon emlékezni, mi történt 1848 tavaszán. Az engedélyezés gesztusával azonban a történések átpolitizálása is megkezdődött - emléknappá ugyanis nem március 15-ét, hanem április 11-ét, az áprilisi törvények szentesítésének napját nyilvánították. / Kár, hogy Kossuth ezt nem érthette meg, őt eléggé bosszantotta március 15-e kultusza. Azé a napé, amiben neki nem volt szerepe. „*midőn egy kis pesti lármánál több nem történt*” - írta Terézia asszonynak, a feleségének.

Az elvesztett háború következményeként összezsugorodott, Trianon utáni országban alig pár évvel 1918 őszét, 1919 tavaszát és nyarat követően nem tűnt égető szükségnek forradalmi emlékezetet ápolni.

A nemzeti összetartozás és önérzet ébren tartása viszont nagyon is aktuálissá vált - 1927-ben törvénybe iktatják március 15. ünnepét. Nincs abban semmi meglepő, hogy hatalmi szerepük vagy a társadalmi és szellemi ranglétra különböző fokán elfoglalt helyük szerint eltért egymástól a kortársak ünnephez és ünnepléshez való viszonya.

Franz Herzog - vagy ahogyan magyarosított nevén ismerjük: Herceg Ferenc - számos korabeli lektúr divatos szerzője azt tartja fontosnak kiemelni, „*bizonyos, hogy a szláv vérű Petrovics Sándor sohasem emelkedik föl*

A kinyomtatott 12 pontot Szepessy Ferenc polgármester és a tanács tagjai aláírták, majd Rottenbiller az ablakon át felmutatta a népnek, ezzel megszületett a szabadsajtó első hivatalos terméke Pesten, 1848. március 15-én

a világirodalom állócsillagjai sorába, ha ifjú Szigfridként előbb meg nem fürdik a turáni sárkányvérben.”

Márai Sándor szerint „*Az egyén feladta szabadságát a párt nevében, a gondolat feladta szabadságát a politikai eszme nevében ... nem hiszek abban, hogy a párt, akármilyen párt, valaha is azonos lehet a nemzettel, tehát nem vagyok hajlandó feláldozni a pártnak azt a szabadságot, amelyet a nemzet eszményének vall.*”

Babits Mihály úgy véli, a márciusi ifjak szelleméhez nem a „süket hivatal”, hanem az ifjúság lehet méltó, ha bátor és szabad mer lenni.

Petőfi születésének 100. évfordulójára így ír:

Hol a szem szemével farkasszemet nézni?
Ki meri meglátni, ki meri idézni
az igazi arcát?
Ünnepe vak ünnep

.....

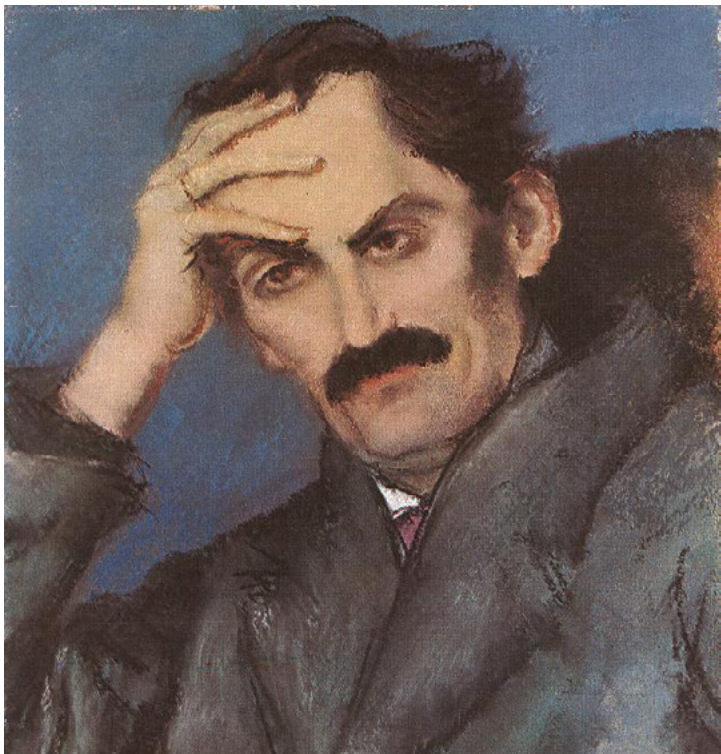
Kelj, magyar ifjúság, tépd le a virágot,
melyet eszméinek ellensége rádob
emlékére - kőnek!

Kelj magyar ifjúság, légy te virág magad

.....

Legyen lelked szabad, legyen hangod igaz
az Ő ünnepségén:

Koporsó tömlőcét aki elkerülte,
most hazug koszorúk láncait ne tűrje
eleven emlékéen!

A második világháborút követő évek nagy politikai dilemmája, hogyan tudnák megünnepelni a negyvennyolcas forradalmat egy megszállt országban úgy, hogy a függetlenség eszméjét el lehessen sumákolni - lévén nyakukon a centenáriumi.

Emlékbizottságok alakulnak, a kommunista párt létrehozza a saját centenáriumi ügyosztályát, amely azt jelöli meg fő feladatnak, hogy az ünneplés vezérfonala a „materialista világnézet népszerűsítése” legyen. Kossuth személye köré kell a kultuszt felépíteni, aki szinte tökéletes forradalmár. Egyetlen hibája, hogy nem tudta átlépni osztálya korlátait ...

A párt főideológusa, Révai József kiadja a „Lobogókn Petőfi” jelszót, ez azonban nem „a korlátlan természet vadvirágát” tekintené példaképnek a költőben, hanem alakját avitt stílusesszménnyé silányítva kívánják a kortárs művészet megrendszabályozására felhasználni.

Március tizenötödikét beszusasztják középre egy hármas ünnep fokozatosan eljelentéktelenített részeként, egyre inkább a két szélsőre eltolva a hangsúlyt: március 9. Rákosi születésnapja, március 15. és április 4. a felszabadulás ünnepe. 1951-ben egy kormányrendelet már ki is mondhatja, hogy „március 15. rendes munkanap.”

A kádári konszolidáció is elődei nyomdokain haladva próbálta kifogni a szelet a vitorlából

- államosítással tenni unalmassá és veszélytelenné az ünnepet. 1848 emlékét úgy beállítani, mintha minden akkori követelés a nép bölcs vezérének áldásos ténykedése révén megvalósult volna. A legfontosabb cél, hogy vívmányainkat megőrizzük, az ország immár független, az oroszok a barátaink, a párt a szabad és demokratikus választásokon szerzett 98-99 %-os felhatalmazással vezeti az országot. Aki elégedetlen, az hazaáruló, a fiatalok a „mindennapok forradalmiságában” találják meg céljaikat: a munkában, a tanulásban, a szocializmus építésében.

1969-ben viszont történt valami. Valami elképzelhetetlenül döbbenetes és tragikus dolog. A március 15-i események ikonikus helyszínét, a Nemzeti Múzeum kertjét választotta tűzázdatához egy budapesti középiskolás diák, Bauer Sándor. Iszonyú tettével, önmagát égő fáklyává változtatva vállalt sorsközösséget Jan Palach csehszlovák egyetemistával, aki hazája megszállása miatti tiltakozásul gyújtotta fel magát a prágai Vencel téren.

Bauer Sándort kórházba szállították, ahol először is letartóztatták. Börtönbe zárnai azonban már nem tudták, mert meghalt. „*Azt üzenem, eszme nélkül nem él, csak létezik az ember*” - írta búcsúlevelében.

Noha a rendőrség gőzerővel nyomozott tettestársak után, mindent és mindenkit megfigyeltek a környezetében, mégis akadt öt elszánt fiatal, akik kiírták a nevét a Múzeumkert falára. Elfogták és szigorított börtönben letöltendő szabadságvesztésre ítélték őket. /10 hónaptól 3 és fél évig terjedően /

Ennek ellenére vagy éppen ennek hatására a hetvenes évek kezdetén megindult valami a fiatalok körében. Először 1971-ben szerveztek civil megemlékezéseket március 15-én, amit több is követett. Nem maradt el a retorzió, többeket kizártak az ország összes középiskolájából vagy egyeteméről, de Szalay Miklós 1 év 8 hónapot kapott, és tönkretették az életét annak a Horváth Boldizsárnak is, aki a rendőrségi jegyzőkönyv szerint „Még azt a felháborító állítást is megkockáztatta, hogy hazánkban nem érvényesülnek az emberi jogok.”

A Legfőbb Ügyészség bűnéül rója fel a fiataloknak, hogy az egyik megmozduláson elszavalják Babits Mihály előbbieken idézett versét, a Petőfi koszorúi címűt, merthogy „az alkalmas a népi demokrácia elleni gyűlölet felkeltésére.”

Az emberi jogok korlátlan érvényesülésére pedig mi más lehetne fényesebb bizonyíték annál, hogy a következő években bevezetik azt a szokást, hogy már előre, azaz március 14-én begyűjtik a gyanúsnak vélt fiatalokat - a „balhék” elkerülése érdekében ők a rendőrségi fogdán maradnak másnap estig.

Az iskolákat egész napos programok szervezésére ösztökélik, hogy ne tudjanak máshol megjelenni, a fővárosban pedig látványos központi ünnepségeket szerveznek, jelmezes - kosztümös szórakoztató műsorokkal. A rend fenntartására az Ifjú Gárda aktivistái és az Ifjú Gárda egyenruhájába bújt fiatal rendőrök vigyáznak, és bőven akad a tömegben fülelő besúgó is.

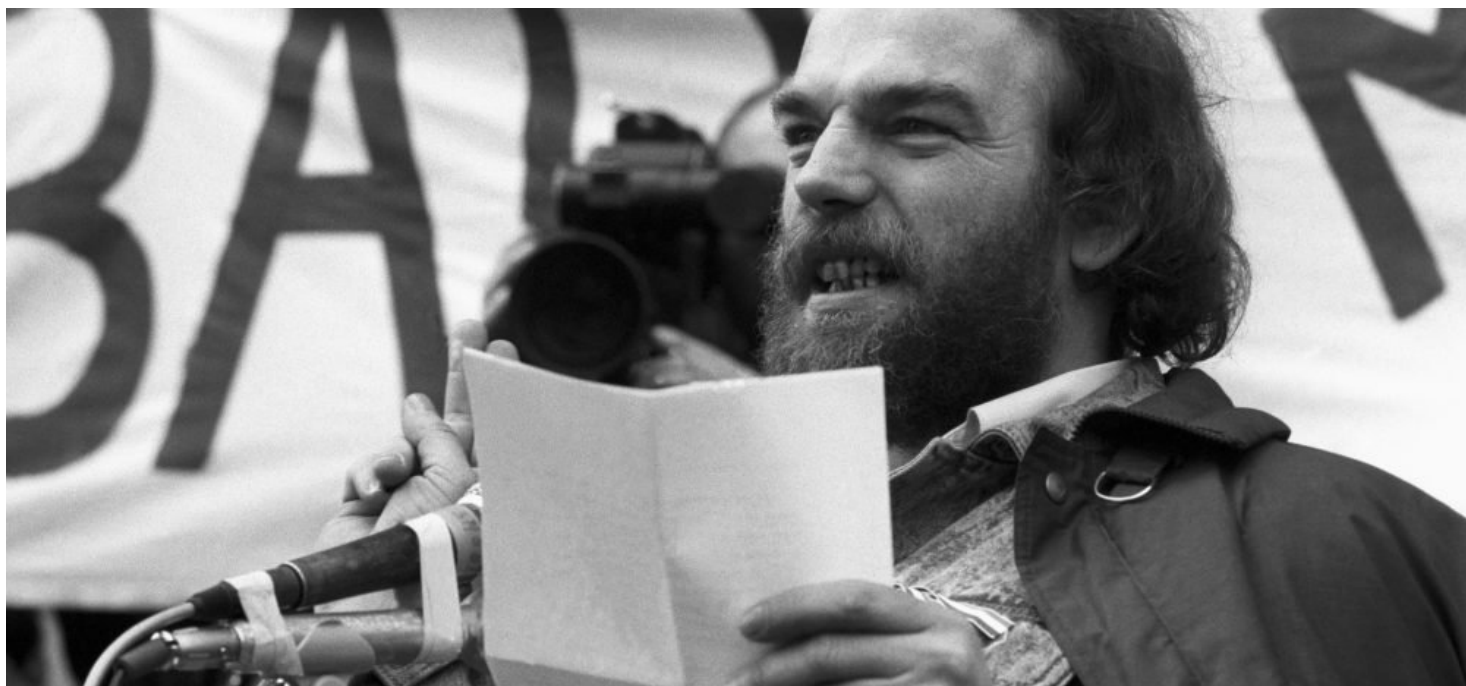
Március tizenötödike újfent betagozódik a „Három tavasz” egyikének, a Forradalmi Ifjúsági Napok részeként. Annyi a különbség, hogy Rákosi születésnapjának helyére a Tanácsköztársaság kikiáltásának évfordulója kerül.

De minden hiába: A nyolcvanas évekre nemhogy eltűnne, hanem még meg is erősödik a belső ellenállás. Az alternatív megemlékezések szervezettebbé válnak, március tizenötödike egyértelműen a civil kurázi szimbólumává válik. Letartóztatások, utcai összecsapások kísérik évről évre az ünnepet. Közülük is a legemlékezetesebb az úgynevezett lánchídi csata lett, 1986-ban. Ebben az évben már több ezer ember vonult végig a szokásosnak nevezhető útvonalon, sorra felkeresve a forradalom emlékhelyeit. Az egész városban óriási volt a rendőri készség, és amikor a tömeg fenn volt már a hídon, annak mindkét végét lezárták. Igazoltság

címén elvették a személyigazolványokat, és a gumibotok is előkerültek. Az akció elég csúnyára sikeredett, sok sérülttel. Volt, aki kórházban kötött ki, például az a Balassa János, aki így írta le a vele történetek: Amikor a kórházban kérték a papírjaimat, és kiböktem, hogy nincsenek nálam, mert elvették, meg kiböktem, hogy hol vették el, akkor ez nagyon tetszett ott mindenkinek. „A begyűjtött igazolványok alapján mindenkit könnyen tudtak azonosítani, az már csak az iskolai és munkahelyi vezetőkön múlt, hogy kire milyen retorzió várt, a 3-5 ezer forintos büntetésen túl. / Nagy pénz volt ez akkor. /

Bár az állami sajtó meg az állami televízió nem sietett a hiteles tájékoztatással, az események híre elterjedt, és nagy nemzetközi visszhangot váltott ki. A „szervek” nem nagyon örültek ennek, egymás között is ment a felelősség áthárítása.

A helyzetet kitűnően jellemzi az a budapesti főkapitányi értekezlet jegyzőkönyvében található megállapítás, miszerint „A nyugati sajtó is és a Hoffi /sic!/ is kicikizett bennünket.

A rendszerváltás előtti, 1989-es március tizenötödike - korabeli szóhasználatlál élve - a rezsim temetési menetévé vált. Az állampárt még megtartotta ugyan a hivatalos ünnepséget, de az egységesen fellépő ellenzék rendezvényén ötször annyian vettek részt.

A méltóságteljesen hömpölygő tömeg végül a Magyar Televízió székháza elé vonult, ahol Cserhalmi György felolvasta az aktuális 12 pontot. A sok ezer ember egy fűszálban se tett kárt, mert ahogy az ünnepi szónok, Csengey Dénes mondta, szabad magyar televíziót követelve: „*Tőlünk ne féltse senki a televíziót. Nagyon fogunk vigyázni rá, mert a miénk! És ugyanúgy ne féltse tőlünk senki Magyarországot. Nagyon fogunk vigyázni rá, mert a miénk.*”

MIT KÍVÁN A MAGYAR NEMZET?

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kívánjuk a sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Buda-Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék, képviselő egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A politikai statusfogyók szabadon bocsáttassanak.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

1848.

16 pont

A Hazafias Népfront Somogy megyei Bizottságának Elnöksége az új magyar élet kialakítása érdekében az alábbi követeléseket juttatja el a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsához, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségéhez és a Hazafias Népfront Országos Tanácsa Elnökségéhez.

1. Magyarország függetlensége és a belső béke helyreállítása céljából követeljük a szovjet hadsereg azonnali kivonulását hazánk területéről.
2. Magyarország teljes semlegességének a biztosítását követeljük minden katonai szövetségben való részvétel azonnali felmondásával.
3. Kelet és nyugat országainál a teljes egyenjogúság alapján az ENSZ alapokmányában lefektetett elvek szerinti követeljük nemzeti függetlenségünk biztosítását.
4. A belső megbékélés és a további tragikus magyar vérontás elkerüléséhez mulhatatlanul szükséges felkelő szabadsághős nemzetünk részére a teljes amnesztia biztosítása, és a tragikus október 23-nak nemzeti ünnepé való nyilvánítása.
5. A jelenlegi parlament, amely nem a nép bizalmából született, azonnali hatállyal jelents be feloszlást és a Hazafias Népfront által delegált Ideiglenes Nemzetgyűlés dolgozza ki az új választójogi törvényt, amely demokratikus alapon válassza meg illés választással a több párt rendszerű új országgyűlést.
6. Az ipari munkásság jobb életkörülményeinek megvalósítása érdekében követeljük a jelenlegi népszámláló és bérenkéntes rendszerű, a nyugdíjak, szociális segélyek, családi pótlékok felülírásait és javítását.
7. Követeljük a gyerekek és öregek munkástanácsok keretében való fokozatos átvételét.
8. A dolgozó parasztság helyzetének gyökeres megváltoztatása érdekében követeljük a jobbágytársasági hesszorgatás és adósság megváltoztatását és a dézma eltörlését.
9. Tervezzük meg a magyar sajátosságoknak megfelelő szervezeti formát a legnagyobb önkéntesség alvra alapján.
10. A legteljesebb autonómia érdekében képviseljük a biztosságok dolgozó parasztság részére.
11. Követeljük a legteljesebb lelkiismereti és vallás szabadságot.
12. Egész oktatási rendszerünket fel kell szabadítani az egyirányú, merev ideológiai magkötöttségtől.
13. Szellemi életünket (rodalom, sajtó, művészet stb.) szent nemzeti hagyományunkra építsük fel.
14. Követeljük a jelenlegi nemzeti tragédia előidézéséért felelős személyek nyilvános felelőssége vonását, követeljük a szocialista politika idején politikai válságok miatt ártatlanul börtönbe írt személyek azonnali szabadonbocsátását. Egyben követeljük a Szovjetunióban bármilyen címen fogvatartott magyar állampolgárok hazatelepítését.
15. Biztosítani kell, hogy az állami, társadalmi, kulturális és gazdasági élet minden területén érvényesüljön a megfelelő képzettség és rátermettség, partitólától függetlenül.
16. A Hazafias Népfront legyen a népi-nemzeti egység megteremtője, a különböző pártok, szervezetek és ezeken kívüli közösségeké.

Ahhoz, hogy a fenti követelések megvalósulhassanak, szükséges, hogy országunkban mielőbb helyreálljon a rend, a nyugalom, teljes útemben meginduljon új nemzeti életünk megteremtését szolgáló termelő munka. Somogy megye dolgozó népe álljon egyemberként a Hazafias Népfront mellé, felelősségének teljes tudatában dolgozzon a fenti követelések megvalósítása feltételeinek megteremtéséért.

Koposvár, 1956. október 26.

HAZAFIAS NÉPFRONT
SOMOGY MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK
ELNÖKSÉGE

1956.

Mit kíván a magyar nemzet?

Szabad, független, demokratikus Magyarországot.

1. Valódi népképviselőt és többpártrendszert. Biztosítsák a választások szabadságát és tisztaságát.
2. Rendőrállam helyébe jogállamot. Érvényesüljenek az emberi jogok, legyen bírói függetlenség.
3. Szólas-, sajtó-, lelkiismereti és oktatási szabadságot. Számolják föl a hírközlés állami monopóliumát. Oszlassák föl az Állami Egyházügyi Hivatalt.
4. Jogot a sztrájkra. Ne korlátozzák az érdekvédelem, a követelés és a szolidaritás szabadságát.
5. Méltányos közteherviselést, a közkiadások társadalmi ellenőrzését. Szüntessék meg az egyéni és csoportos kiváltságokat. Adják meg mindenkinek az emberhez méltó élet alapfeltételeit.
6. Ésszerű gazdálkodást, működő piacot, a tulajdonformák egyenjogúságát. Állítsák le a pénzemésztő és környezetpusztító nagyberuházásokat, szüntessék be a veszteséges vállalatok támogatását, vessenek véget a vállalkozás és a lakosság megsarcolásának.
7. A bürokrácia és az erőszakapparátus leépítését. Oszlassák föl a Munkásőrséget és az Ifjűgárdát.
8. Szabadságot és örendelkezést Kelet- és Közép-Európa népeinek. Szűnjék meg Európa katonai, gazdasági és emberjogi kettőosztása.
9. Semleges, független Magyarországot. Vonják ki a szovjet csapatokat hazánk területéről. Töröljék a magyar ünnepek sorából november 7-ét.
10. Felelős kisebbségi és menekültpolitikát. A kormány lépjen föl a nemzetközi fórumokon a magyar kisebbségek védelmében. Szűnjék meg a rendőri szemlélet és a jogtalan megkülönböztetés a romániai menekültek ügyében.
11. Nemzeti önbecsülést. Vessenek véget a történelemhamisításnak. Adják vissza a nemzetnek címerét.
12. Igazságot '56-nak, tisztességet a forradalom mártírjainak. Nyilvánítsák nemzeti ünnepé október 23-át.

MGKSZ NY.

A budapesti független március 15-i megemlékezések és békés tüntetések szervezői:

Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság
Bibó István Szakkollégium
Fiatal Demokraták Szövetsége
Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Párt
Független Jogász Fórum
Inconnu Csoport
Kelet-Nyugat Párbeszéd Hálózat Kör
Magyar Demokrata Fórum
Magyar Művészek és Gondolkodók
Magyar Zsidó Kulturális Egyesület
Menedék Bizottság
Nagygyarmas Bizottság
Népszavazást Követelők Csoportja
Országos Klubtanács
Perem Klub
Rakpart Klub
Salom Független Magyar Zsidó Békecsoport
Szabad Demokraták Szövetsége
Szabad Kezdeményezések Hálózata
Széchenyi Casino és Hagyományörző Egyesület
Székely Tanács
Szociáldemokrata Ifjűsági Kör
Történelmi Igazságtétel Bizottság

**Találkozunk a Petöfi-szobornál
március 15-én, fél 12 órakor**

REPUBLIKÁNUS KÖR
MUNKÁSSZOLIDARITÁS

1989.

A MŰEGYETEMISTÁK 16 PONTJA

1956. OKTÓBER 22.

MÁSOLD LE ÉS TERJESZD A MAGYAR DOLGOZÓK KÖZÖTT!

A MEFESZ építőip. műszaki egyetemi diáknagygyűlés határozatának főbb politikai, gazdasági és eszmei pontjai:

1. Az összes szovjet csapatoknak azonnali kivonását követeljük Magyarországról a békeszerződés határozatai alapján.
2. A Magyar Dolgozók Pártjában alulról felfelé, titkos alapon új alap-, közép-, és központi vezetők választását követeljük, ezek a legrövidebb időn belül hívják össze a pártkongresszust és válasszanak új Központi Vezetőséget.
3. A kormány alakuljon át Nagy Imre elvtárs vezetésével, a sztálinista Rákosi-korszak minden bűnös vezetőjét azonnal váltsák le.
4. Nyilvános tárgyalást követelünk Farkas Mihály és társai bűnügyében. Rákosi Mátyást, aki első fokon felelős a közelmúlt minden bűnéért és az ország tönkretételéért, hozzák haza és állítsák a nép ítélőszéke elé.
5. Általános, egyenlő és titkos választásokat követelünk az országban több párt részvételével, új nemzetgyűlés megválasztása céljából. Követeljük a munkásság sztrájkjogának biztosítását.
6. Követeljük a magyar-szovjet és magyar-jugoszláv politikai, gazdasági és szellemi kapcsolatok felülvizsgálatát és új rendezését a politikai és gazdasági teljes egyenrangúság és az egymás belügyeibe való be nem avatkozás alapján.
7. Követeljük az egész magyar gazdasági élet átszervezését szakembereink bevonásával. Vizsgálják felül a tervgazdaságon alapuló egész gazdasági rendszerünket, a hazai adottságoknak és magyar népünk létérdekeinek szem előtt tartásával.
8. Hozzuk nyilvánosságra külkereskedelmi szerződéseinket és a soha ki nem fizethető jóvátételek tényleges adatait. Nyílt és őszinte tájékoztatást követelünk az ország uránérckészleteiről, kiaknázásáról, az orosz koncesszióról. Követeljük, hogy az uránércet világpiacon áron, nemes valutáért Magyarország szabadon értékesíthesse.
9. Követeljük az iparban alkalmazott normák teljes revízióját, a munkások és értelmiség bérköveteléseinek sürgős és alapvető rendezését. Kérjük a munkások létminimumának megállapítását.
10. Követeljük a beszolgáltatási rendszer új alapokra fektetését és a termékek okszerű felhasználását. Követeljük az egyénileg gazdálkodó parasztok egyenrangú támogatását.
11. Követeljük az összes politikai és gazdasági pereknek független bíróságon való felülvizsgálatát, az ártatlanul elítéltek szabadon bocsátását, rehabilitálását. Követeljük a Szovjetunióba kihurcolt hadifoglyok és polgári személyek azonnali hazaszállítását, beleértve a határon kívül elítélt foglyokat is.

12. Teljes vélemény-, szólás- és sajtószabadságot, szabad rádiót követelünk és a MEFESZ-szervezet számára nagy példányszámú új napilapot. Követeljük a meglévő káderanyag nyilvánosságra hozatalát és megsemmisítését.

13. Követeljük, hogy a sztálini zsarnokság és politikai elnyomás jelképét, a Sztálin-szobrot a leggyorsabban bontsák le, és helyébe az 1848-49-es szabadságharc hőseinek és mártírjainak méltó emlékművet emeljenek.

14. A meglévő, magyar népek idegen címer helyett kívánjuk a régi magyar Kossuth-címer visszaállítását. A magyar honvédségnek a nemzeti hagyományokhoz méltó új egyenruhát követelünk. Követeljük, hogy március 15. és október 6. nemzeti ünnep és munkaszüneti nap legyen.

15. A Budapesti Műszaki Egyetem ifjúsága egyhangú lelkesedéssel nyilvánította ki teljes szolidaritását a lengyel és varsói munkásság és fiatalság felé a lengyel nemzeti, függetlenségi mozgalommal kapcsolatban.

16. Az Építőipari Műszaki Egyetem diáksága a leggyorsabban felállítja a MEFESZ helyi szervezeteit és elhatározza, hogy folyó hó 28-ra (szombat) Budapesten Ifjúsági Parlamentet hív össze, melyen küldöttségekkel részt vesz az ország egész ifjúsága. Holnap, folyó hó 23-án délután. fél három órakor a műszaki és egyéb egyetemek ifjúsága a Műegyetem előtti téren gyülekezik, onnan a Pálffy térre (Bem tér) a Bem-szoborhoz vonul, és megkoszorúzásával fejezi ki együttérzését a lengyel szabadsághozmozgalommal. E felvonuláshoz az üzemek dolgozói szabadon csatlakozhatnak.

Fenti határozat teljes, betű szerinti közlését ma este a rádió is, a magyar sajtó is visszautasította, a Szabad Ifjúság csak részleges közlését ígérte meg, főleg az első pont miatt. A határozat szövegének stencilen való azonnali sokszorosítását viharosan követeltük, de az arra vonatkozó utasítást Cholnoky rektor nem merte megadni. A nagygyűlés kb. 2000 résztvevőjének spontán felvonulása még ma este folyamán az egyik nyomda elé és a határozat azonnali nyomtatása - a résztvevők viharos lelkesedése ellenére a megmozdulásnak nem kívánatos eltorzítása, illetve az esetleges összeecsapás miatt - elmaradt. Javaslatunkra a határozat végleges szövegét a plénum előtt mikrofonba diktálták, a résztvevők lejegyezték és egyelőre kézi-gépi másolását a főváros széles rétegeiben hólabda-rendszerrel fogják terjeszteni.

A magyar sajtóban való teljes közléstől nem tágitunk.

Folyó hó 24-én a MEFESZ a fenti határozat alapján országos vitát kíván indítani a magyar sorskérdésekről és követeljük azt, hogy a Magyar Rádió adjon a nagygyűlésről helyszíni közvetítést, és így a dolgozó nép elferdítés nélkül hallani fogja az ifjúság hangját, és eltökélt szilárd határozata addig be kell váltsa a helyszíni ígéretéseket, a határozat teljes szövegének a napi sajtóban széles körben való közzétételére vonatkozólag.

E határozat az új magyar történelem hajnalán, 1956. október 22-én született, az Építőipari Műszaki Egyetem aulájában, több ezer hazáját szerető magyar ifjú spontán megmozdulásából.

(Megjelent: 1956 plakátjai és röplapjai. Október 22.-november 5. Budapest, Zrínyi, 1991. 16. o.)

ÉS MOST A VISSZATEKINTÉS UTÁN „NÉZZÜNK BIZAKODVA A JÖVŐBE!”

Jövőre lesz Petőfi Sándor születésének 200. évfordulója, amire nagyszabású ünnepségsorozattal készül Magyarország kormánya.

Erre az alkalomra fog elkészülni a március tizenötödikei eseményeket bemutató grandiózus történelmi kalandfilm, aminek a címe már megvan: Most vagy soha! A leendő alkotás súlyának megfelelő nagyvonalúsággal biztosított pénzből készülhet, 4 és fél milliárd forintból. Ez lesz minden idők legdrágább magyar filmje, aminek a Z+ és VIVA televízió könnyűzenei műsoraiban megismert Rákay Philip /Kálmán/ a producere. Emellett ő a forgatókönyv írója is egyben, két segítőjével, Kiss- Szabó Márkkal és Sente Vajkkal. Friss szemléletű, újszerű megközelítésre számíthatunk, hiszen nem fogják zavarni szakmai előítéletek, ez lesz az első játékfilmje, és sem történészi sem filmes végzettsége nincs.

Látványos díszletek, meglepő és izgalmas kalandok, több ezer statisza és közel kétszáz szereplő segíti a producere abban, hogy amint megfogalmazta, reményei szerint munkája az „emlékév fontos koronaékköve lehet majd”.

RÉGI MEGEMLÉKEZÉSEK MARCALIBAN

MARCALI NAPLÓ

ÖNKORMÁNYZATI MAGAZIN

Pédányszám:

készült 5000 példányban.

Ingyenes kiadvány

Nyilvántartási szám: 831268

ISSN szám: 2416-0539

Felelős kiadó:

Marcali Város Önkormányzata

Felelős szerkesztő:

Horváthné Csoszó Gyöngyi

Nyomdai kivitelezés:

Domonkos Nyomda, Marcali

Fotók: Marcali Portál

VÁROSI KITÜNTETÉSEK - 2022.

MARCALI VÁROSÉRT DÍJ: MARCALI MENTŐÁLLOMÁS KOLLEKTÍVÁJA

VÁROSI ALKOTÓI DÍJ:
Héger György, a Honvéd Nyugállományúak Klubjának elnöke 2012-től 2021-ig

VÁROSI ALKOTÓI DÍJ:
Kerner Krisztina,
Hikman Béla Szakképző Iskola igazgatója

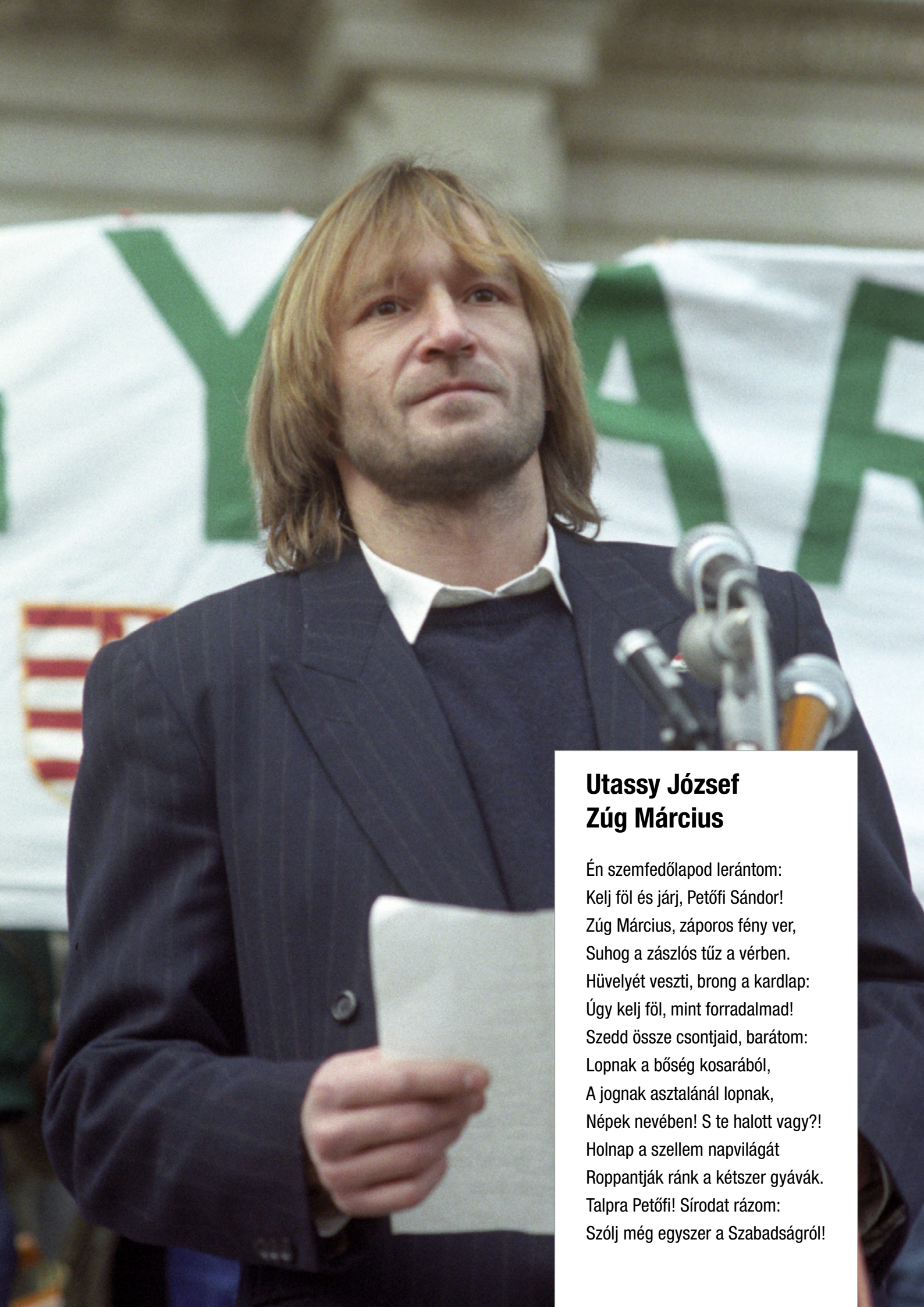
VÁROSI ALKOTÓI DÍJ:
Szentés István,
a Marcali Bajtársi Egyesület elnöke 2009-től

AZ ÉV VÁLLALKOZÁSA DÍJ:
Szántai és Huzsvár Kft. (Random Bistro)
ügyvezetők: Szántai Nikoletta, Huzsvár János Attila

AZ ÉV VÁLLALKOZÁSA DÍJ:
Retro Metál Kft. (Vasárúk Üzlete),
ügyvezető: Horváth Béla

Utassy József Zúg Március

Én szemfedőlapod lerántom:
Kelj föl és járj, Petőfi Sándor!
Zúg Március, záporos fény ver,
Suhog a zászlós tűz a vérben.
Hüvelyét veszti, brong a kardlap:
Úgy kelj föl, mint forradalmad!
Szedd össze csontjaid, barátom:
Lopnak a bőség kosarából,
A jognak asztalánál lopnak,
Népek nevében! S te halott vagy?!
Holnap a szellem napvilágát
Roppantják ránk a kétszer gyávák.
Talpra Petőfi! Sírodat rázom:
Szólj még egyszer a Szabadságról!